

ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ НА ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ ПРАЦІВНИКІВ ОВС

Нежута Аліна Вікторівна

навчально – науковий інститут права та масових комунікацій
Харківського національного університету внутрішніх справ

На сьогоднішній день разом з підвищенням загальноосвітнього рівня правоохоронців виріс рівень соціальних вимог до виконання професійних обов'язків, що сприяє не найкращому соціально-психологічному клімату в колективі. В правоохоронних органах сьогодні відмічається велика плінність кадрів, у провідних службах зменшується кількість досвідчених та кваліфікованих працівників, більшість кадрів складає молодь зі стажем роботи від 1 до 5 років. Незважаючи на те, що останнім часом відбір кадрів до служби в ОВС став більш ретельним та відповідальним за допомогою психофізіологічних лабораторій, число порушень законності і дисципліни правоохоронцями не зменшується. Необхідно звернути увагу на якісний аспект комплектування кадрів до роботи в ОВС, формування нового типу спеціаліста, який би відрізнявся професійно важливими характеристиками, стійкою професійною мотивацією, адекватною вимогам професії та соціальним умовам.

Після закінчення навчального закладу соціальна ситуація особистості змінюється, настає стадія професійної адаптації.

Професійна адаптація – це пристосування людини до нових для неї умов праці, формування в особистості ціннісних орієнтацій в межах професії, усвідомлення основних мотивів та головної мети в новій для особистості діяльності, засвоєння основних компонентів професійної діяльності (завдань, способів, засобів, результатів та умов).

Без професійної адаптації неможливе забезпечення професійної надійності персоналу органів внутрішніх справ, яка полягає у здатності

працівників впевнено, успішно та ефективно, з дотриманням вимог чинного законодавства та службової дисципліни, виконувати свої функціональні обов'язки як за звичних умов професійної діяльності, так і за екстремальних умов.

З точки зору П.С. Кузнєцова, адаптація – це процес встановлення відповідностей між рівнем актуальних проблем особистості і рівнем їх задоволення [1,с.4]. Людина починає виконувати професійні обов'язки, входить у нову систему взаємовідносин, освоює іншу соціальну роль, нові соціально – економічні умови. В стадії професійної адаптації головною формою діяльності становиться професійна, яка носить нормативно репродуктивний характер та спрямована на набуття професійного досвіду. Треба зазначити те, що процес адаптації відбувається на різних етапах психічної організації особистості і включається тоді, коли людина потрапляє у нові для себе умови, опиняється у незвичних обставинах. Дуже важливо визначити, що мова в даному випадку йде про зміну особистості правоохоронця. Процес адаптації може привести до повної деформації особистості, або знаходження людиною свого місця в системі суспільних відносин. Ці два процеси можуть відбуватися в житті кожної людини, але особистість лише сама може визначити процес своєї адаптації, як встановлення гармонійності та узгодженості між собою та середовищем, або як процес деформації, тобто деградації – спрощення поверхового, або внутрішнього пристосування. Процес встановлення гармонійності та узгодженості між собою та середовищем, як правило супроводжується відчуттям реалізації себе, змістовності свого життя і своєї діяльності, а процес деформації супроводжується відчуттям внутрішньої порожнечі, втрати себе, розчаруванням. Загальною характеристикою усіх процесів професійної адаптації є спрямована активність особистості, яка веде до змін якостей особистості та засобів функціонування. Зміни, які відбуваються в результаті професійної адаптації являються узгодженими, смисловими, ціннісними спрямуваннями особистості та сприяють зростанню ефективності

життєдіяльності і досягненню вищого рівня гармонійності взаємодії людини з життєвими обставинами, тобто приводяться в узгодженість ціннісно – смислова сфера, система потреб, здібностей, будуються плани саморозвитку.

П.С. Кузнецов виділяє три аспекти професійної адаптації:

1. Конкретизаційно – ситуативний аспект виявляє себе як набуття особистісно – ціннісним змістом конкретної форми – оформлення реалізаційної спрямованості особистості у відповідну професійну спрямованість та сферу діяльності.
2. Соціально – ціннісний аспект адаптації характеризується усвідомленням і узгодженням цілей, цінностей та уявлень особистості про цілі, цінності, притаманні певному професійному колективу, тобто працівникам ОВС, тому що вони визначають завдання, які виконуються працівниками ОВС в соціально – економічній системі.
3. Операційно – інструментальний аспект адаптації включається на етапі професійного становлення особистості, акцент робиться на пристосування особистості до певних умов своєї праці і навчання, на професійну спеціалізацію, формування індивідуального стилю діяльності, встановлення міжособистісних відносин в колективі [1,с.32].

Саме в період операційно – інструментальної адаптації наступає первинна професіоналізація. Професійна діяльність стабілізується та приводить до найбільшого проникнення працівника ОВС в професійне суспільство, де вже формується нова система відносин. Професійна діяльність характеризується виконанням професійних обов'язків в межах дозволеного чинним законодавством.

Перетворення працівника ОВС у професіонала може відбуватися декілька років, а може й не відбутися, якщо правоохоронець за своїми

особистими якостями та здібностями не здатний стати професіоналом у своїй справі.

Література:

1. Кузнецов П.С. Концепция социальной адаптации [Текст] / П.С. Кузнецов.- Саратов: Изд-во Саратов. гос. ун-та, 2000.- 260 с.